

ZÁKLADNÍ INFORMACE O TECHNICKÉM MUZEU V BRNĚ (TMB)

Úvod

Technické muzeum v Brně je jedno z nejmladších muzeí v naší republice. Přesto za krátkou dobu své existence zaujalo významné místo v rámci muzejní sítě. Ocenění dosavadní práce se výrazně projevilo při delimitacích kulturních organizací, které byly provedeny počátkem devadesátých let, kdy se našim zřizovatelem stalo přímo Ministerstvo kultury České republiky.

Historie

Snahy o založení muzea se objevovaly již v průběhu minulého století, tak jak se z Brna postupně stávalo významné průmyslové středisko s textilní a později strojírenskou, elektrochemickou a potravinářskou výrobou. Muzejní sbírky s technickou a průmyslovou povahou byly zastoupeny již ve sbírkách Františkova muzea, dnešního Moravského zemského muzea, prakticky od jeho založení v roce 1817. Františkovo muzeum se ale v dalším vývoji soustředilo pouze na přírodovědecké a společenské obory. Proto se objevily v 70. letech minulého století důraznější snahy o vybudování technického muzea, které vyústily k založení Moravského průmyslového muzea, dnešní Moravské galerie v roce 1873. I zde bohužel nastala postupná orientace na uměleckou a uměleckořemeslnou tvorbu. Prudce se rozvíjející průmysl a tím i obchod, vznik živnostenských a obchodních komor potřeboval vědeckotechn. inteligenci, což vedlo k zakládání odborných středních a vysokých škol.

Vedle průmyslových kruhů byli právě absolventi těchto škol nositeli snah o zřízení technického muzea. Iniciativa vyvrcholila během dvacátých let, ale zůstalo u všeobecných prohlášení. Za bezprostředního předchůdce technického muzea je považován Archiv pro dějiny průmyslu, obchodu a technické práce, který byl založen v roce 1936 na principu spolku. Jeho práce byla přerušena válkou a je obnovena až v roce 1948 z podnětu Zemského národního výboru a Obchodní živnostenské komory v Brně, který začal soustřeďovat a odborně zpracovávat materiál k moravským hospodářským dějinám. V roce 1950 požádal Archiv o přidělení značně zdevastované a zadlužené budovy řádu sv. Voršily v centru města. Počátkem roku 1951 byl spolek zestátněn a zahájil novou činnost jako pobočka Národního technického muzea v Praze – Archiv. Rok nato je pobočka přeměněna ve studijní a dokumentační oddělení, které začíná budovat vlastní sbírkový fond. V roce 1956 stát po oddlužení kláštera jej předává zpět Náboženské matici s tím, že bude využíván i pro muzejní účely. Celá budova byla postupně zrekonstruována a od 1. ledna 1961 se brněnská pobočka NTM osamostatnila jako Technické muzeum v Brně. To se v průběhu dalších třiceti let na základě výsledků své práce stalo významnou a uznávanou kulturně výchovnou institucí svého druhu nejen v rámci republiky.

Bohužel rok 1991 znamená další zlom ve vývoji. Na základě zákona o církevních restitucích musela zrekonstruovanou budovu bývalého kláštera předat řádu sv. Voršily a stalo se v budově nájemníkem.

V roce 1996 se pak muselo muzeum kompletně vystěhovat do provizorních prostor na několik míst v Brně. Pro budoucí působení TMB bylo vytipováno několik brněnských lokalit a nakonec rozhodlo ministerstvo kultury ČR zakoupit budovu v areálu bývalého výrobního podniku Tesla Brno a provést její přestavbu na potřeby muzea.

Technické muzeum v Brně
Královské náměstí, Purkyňova 105
602 00 Brno
20

Knihovna TMB

326802000419

Technické muzeum v Brně	
KNIHOVNA	
R261	2000419
sklad	prů číslo

R 2025

Statut Technického muzea v Brně

Viz příloha č. 1.

Základní organizační jednotky muzea

Technické muzeum v Brně se člení na tyto organizační jednotky:

a) útvár ředitele zajišťuje:

- chod sekretariátu ředitele a administrativu spojenou s řízením muzea
- zvláštní úkoly a úkoly spojené s civilní obranou
- personální záležitosti a kontrolní činnost v organizaci
- zahraniční styky a vědeckovýzkumnou činnost muzea spojenou zejména s granty
- činnost v nadacích
- bezpečnost a ochranu zdraví při práci a požární ochranu .

b) odbor vědy a techniky

Zajišťuje plnění vědeckovýzkumných a odborných úkolů v oblasti muzejní dokumentace, tezaurace a komunikace. Odbor se dělí na odborná oddělení:
Oddělení A – Dokumentace vědy a techniky

- ve smyslu statutu prostřednictvím sbírkotvorné činnosti dokumentuje vědeckotechnický a průmyslový rozvoj, zejména ve sledovaném regionu.
- systematicky odborně zpracovává sbírkový fond
- prostřednictvím vědeckovýzkumné a odborné práce připravuje a zajišťuje potřebné činnosti spojené s naplňováním a realizací prezentační soustavy TMB
- zajišťuje provoz knihovny, fotolaboratoře a ediční činnosti muzea

Oddělení B – Prezentační oddělení

- zajišťuje realizaci, údržbu a provoz expozic a výstav
- zabezpečuje provoz technických památek a je v součinnosti s ostatními odděleními muzea, garantem jejich úrovně a stavu
- v rámci prezentační soustavy zprostředkovává styk s veřejností a zabezpečuje propagaci a popularizaci muzea.

Oddělení C – Správa a ochrana sbírkového fondu

- zajišťuje ústřední evidenci sbírkového fondu včetně správy a ochrany depozitářů
- zabezpečuje a provádí konzervaci a renovaci sbírek
- zajišťuje a realizuje rekonstrukční a renovační práce spojené s prezentační činností zejména u technických památek, expozic a výstav
- zajišťuje výzkumnou a odbornou činnost v oblasti konzervace a uložení sbírek

c) odbor provozu a ekonomiky

Zabezpečuje správní, právní, provozně ekonomické, investiční a stavební úkoly muzea, včetně autoprovozu. Vedoucí tohoto odboru je současně vedoucím informační soustavy muzea. Odbor tvoří odborná oddělení:

Oddělení D – Provozně ekonomické

Zajišťuje a provádí správu, evidenci a ochranu majetku muzea mimo sbírkového fondu, právní a provozně ekonomické činnosti související s fungováním muzea a činnost informační soustavy.

Oddělení E – Stavebně provozní

Zajišťuje a provádí:

- rekonstrukce a údržbu technických památek
- investiční výstavbu
- běžnou a stavební údržbu objektů ve správě a užívání TMB
- autoprovoz
- majetkovou evidenci nemovitostí včetně stavebního archivu.

Organizační schéma Technického muzea v Brně

Viz příloha č. 2a, 2b, 2c

Odborná činnost

Technické muzeum zkoumá, sbírá, ochraňuje a dokumentuje věci a jevy související s vývojem vědy, techniky a vynálezů a jejich roli v historii lidstva. Pro pochopení jejich funkce a podstaty je nutné zachovat funkčnost předmětů, či je doplnit tak, aby bylo možno demonstrovat jejich úlohu. Předmětem zájmu naší organizace nejsou jen vlastní předměty, ale i další objekty přibližující celý proces vzniku, výroby a uplatnění předmětů ve společnosti a jejich úlohu ve společenském pokroku. Konkrétními výstupy této činnosti jsou pak expozice, výstavy, přednášky, publikace a jiné aktivity přibližující veřejnosti předmět zájmu muzea. Veškerá odborná muzejní činnost se děje na základě zákona č. 54/1959 Sb. O muzeích a galériích a doporučeních mezinárodní organizace ICOM pracující při UNESCO či Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galérií, jejichž jsme řádnými členy. U posledně jmenované organizace máme zastoupení přímo v exekutivě a senátu.

Naše organizace dokumentuje v současné době 23 sledovaných oborů, které se dále dělí. Pro lepší a názornější ilustraci jednotlivých oborů a jejich dělení viz. příloha č. 3. Vedle sbírkového fondu má TMB ve správě technické památky, které jsou umístěny mimo Brno po celém území jižní Moravy. Nejvýznamnější je vodní mlýn ve Slupí, který je vyhlášen národní kulturní památkou. Přehled kulturních technických památek s příslušnými expozicemi je uveden v příloze č. 4.

Současný stav

Jak již bylo uvedeno na počátku tohoto materiálu je TMB prostřednictvím státu majitelem objektu v areálu bývalého podniku Tesla Brno na Purkyňově ulici 99 v Brně, Králově Poli. Tento objekt byl zbudován v 80. letech pro speciální výrobu. Objekt má půdorys obdélníku o rozměrech 70 x 20,4 m s jedním podzemním podlažím a 5 nadzemními, je rozdělen na 3 dilatační celky. Vlastní budova je tvořena z montovaného skeletu, který je tvořen systémem pilotů a předepjatých stropních desek o nosnosti 800 kg/m². Budova je vybavena dvěma schodišti, z nichž veřejné má šířku 180 cm s velkou mezipodestou, u něhož je umístěn výtah pro 6 osob a nouzové s nákladním výtahem o nosnosti 2 t.

V roce 1997 byla zahájena rekonstrukce objektu pro potřeby Technického muzea, která je rozvržena do několika etap. V současné době je plně dokončena I. etapa v rámci které byla zrekonstruována 2 patra. Ta slouží zejména pro potřeby odborné práce. V jednom jsou umístěny kanceláře vedení muzea, ekonomického a provozního oddělení, pracovní

odborných pracovníků a sklady ve druhém je výukové centrum, které je složeno z učebny, modelárny, přípravný, výukových a provozních laboratoří, fotoateliéru, knihovny a přednáškového sálu s kapacitou 98 míst pro pořádání konferencí a seminářů (viz příloha č. 5).

V dalších dílčích etapách se zbývající patra stavebně do roku 2000 změní ve výstavní prostory a zároveň s těmito úpravami se provede dostavba haly pro těžkou techniku a vlastní nový vstup do muzea směrem do Purkyňovy ulice ke konečné smyčce tramvaje č. 13 – Střelnice (viz příloha č. 6a, 6b, 6c, 6d). Od roku 2001 se budou postupně budovat jednotlivé expozice pro jejichž náplň se v této době zpracovávají libreta a scénáře.

V organizačním schématu Odboru vědy a techniky je ještě uvedeno oddělení F. Jedná se o Slepecké muzeum s celým jeho sbírkovým fondem, o jehož začlenění do tohoto organizačního schématu není dosud rozhodnuto. V případě kladného rozhodnutí bude v rámci našeho muzea vyčleněna příslušná výstavní plocha, která je v příloze 6a barevně označena, a ve které by se počítalo s vytvořením expozice postihující problematiku nevidomých a slabozrakých, tak aby byla srozumitelná jak pro nevidomé a slabozraké tak i pro běžné návštěvníky.

V Brně dne 15.2.1999

ing. Ivo Štěpánek
náměstek Odboru vědy a techniky

